

Corpus Hermeticum XIV

[List] Hermesa Trismegistosa do Asklepiosia

Wprowadzenie

Czternasty traktat stylizowany jest jako list Hermesa do Asklepiosia. Jego główną treścią jest przedstawienie relacji pomiędzy stworzeniem i Stworzycielem. Relacje te przedstawione były już w poprzednich traktatach. Co jednak wyróżnia niniejszy tekst od poprzednich, to nacisk na tożsamość Boga, Ojca i Stworzyciela i krytyka osób, które twierdzą, że Bóg i Stworzyciel (Demiurg) to dwie odrębne postaci. Jest to nie tylko jeden z elementów spornych pomiędzy hermetyzmem i gnostycyzmem – o czym mam nadzieję uda mi się napisać nieco więcej po zakończeniu tłumaczeń – ale także rozbrzmiewa on echem krytyki neoplatonistów (n.p. Plotinusa) skierowanej do gnostyków.

Poprzednie traktaty, jak i przyszłe tłumaczenia dostępne będą w dziale „Biblioteka” na moim blogu (hermetyk.pl/biblioteka). Skontaktować ze mną można się na Facebooku (facebook.com/hermetyk). Zapraszam do lektury!

Rafał Wąsowski

Czerwiec, 2017

Z niniejszego dokumentu można korzystać na zasadach licencji Creative Commons CC BY-NC-ND 3.0, tzn. wolno go kopiować i rozpowszechniać na następujących zasadach: należy podać, kto jest autorem, nie wolno go używać w celach komercyjnych i nie wolno go zmieniać, przekształcać ani tworzyć nowych dzieł na jego podstawie. Pełen tekst licencji można znaleźć na: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>

[List] Hermesa Trismegistosa do Asklepiosa

Asklepiosie, zdrowia duszy!¹

1. Podczas twej nieobecności, mój syn Tat zapragnął poznać naturę bytu, nie dając mi możliwości zwłoki, co [naturalne jest] dla młodszego syna, który świeżo co doznał gnozy wywodzącej się z [nauki o] każdym poszczególnym elemencie. Zmuszony byłem by powiedzieć [mu] więcej, aby ułatwić mu kontemplację każdego [z nich].

Skupiając się na głównych punktach mej wypowiedzi, chciałbym krótko ci je opisać, wyjaśniając je na bardziej mistycznym poziomie, jako że jesteś starszy i lepiej rozeznany w Naturze.

2. Jeśli wszystkie widzialne rzeczy zostały stworzone i są tworzone, a rzeczy stworzone nie tworzą się same, lecz poprzez coś innego; [jeśli] stworzonych rzeczy jest wiele, lub inaczej - wszystkie rzeczy są widzialne i wszystkie z nich są inne, żadna z nich nie jest jednakowa, a każda z nich stworzona przez coś innego [niż ona sama] - to musi być ktoś, kto stwarza te rzeczy, ktoś, kto sam nie jest stworzony, lecz poprzedza wszystko, co zostało stworzone.

Rzeczy stworzone, tak jak mówiłem, są stworzone przez coś innego [niż one same], lecz z rzeczy, które byt swój zawdzięczają temu, że zostały stworzone, nie ma nic od nich starszego oprócz Tego, kto sam nie jest stworzony.

3. Jest on zarówno Najwyższy, jak też i Jeden i Jedyne, prawdziwie mądry we wszystkim i nie ma nikogo starszego [niż On]. Włada on bowiem zarówno liczbą, jak i rozmiarem i różnorodnością rzeczy, które są stwarzane, [a także] ciągłości ich tworzenia.

Co więcej, rzeczy stworzone są widzialne, lecz On sam jest niewidoczny. Tworzy On właśnie z tego powodu - aby mógł być widzialny. Tworzy on nieustannie, aby nieustannie móc być widzialnym.² Oto właściwy sposób by Go pojąć, a pojawiający - by być w podziwieniu, a będąc w podziwieniu - by czuć się błogosławionym z powodu poznania swego Ojca.

4. Cóż bowiem może być słodsze niż prawdziwy Ojciec? Kim jest ów Ojciec i jak mamy go rozpoznać? Czyż nie słusznym jest by nadać tylko Jemu imię Boga, Stwórcy lub Ojca - albo [wszystkich] trzech? Boga z powodu Jego Mocy, Stwórcy z powodu jego Energii, a Ojca z powodu Jego Dobra?

¹ Według Scotta jest to typowe pozdrowienie w listach o treści religijnej

² Mead „[...] aby mógł być niewidoczny” i „[...] aby nieustannie móc być niewidoczny”

Moc różni się od rzeczy, które są tworzone, podczas gdy Energia zawiera się w nich wszystkich. Stąd też powinniśmy na bok odłożyć pustosłowie i próżną mowę i zrozumieć te dwie rzeczy: stworzenie i Stwórcę. Nie ma nic pomiędzy nimi, żadnej trzeciej [rzeczy].

5. Stąd też we wszystkim, co pojmujesz i we wszystkim, co słyszysz, pamiętaj o tych dwu i zdaj sobie sprawę z tego, że są one wszystkim. Niech nie dezorientują cię ani rzeczy na górze, ani na dole, ani boskie, ani podległe zmianie, ani w najgłębszych zakątkach.

Bowiem jedynie te dwie rzeczy istnieją - Stwórca i stworzenie, i niemożliwym jest by jedno istniało bez drugiego, nie istnieje bowiem „Stwórca” bez „stworzenia” i nie można ich oddzielić.³ Stąd też oddzielenie jednego z nich od drugiego jest równie niemożliwe, co oddzielenie ich od samych siebie.

6. Jeśli Stworzyciel jest jedynie tym, co tworzy - samotny, prosty, niezłożony - to z konieczności tworzenie to dzieje się samo z siebie, gdyż stworzenie Stwórcy „jest tworzone”. A jako że stworzenie nie może tworzyć się samo z siebie, potrzebuje być tworzone przez coś innego. Bez „Stwórcy”, „stworzenie” nie może ani być tworzone, ani istnieć, gdyż jedno bez drugiego ztraca właściwą sobie naturę z powodu deprivacji tego drugiego.

Jeśli zatem przyjmujemy, że istnieją dwie rzeczy - „to, co jest tworzone” i „to, co tworzy” - [wszystko zatem] jest unią tych dwu - „tego, który prowadzi” i „tego, który podąża”. Bóg Stworzyciel jest „tym, który prowadzi”, podczas „to, co jest tworzone” jest „tym, co podąża”.

7. Nie lękaj się stworzenia ze względu na jego różnorodność, w obawie przed przypisaniem Bogu czegoś niskiego i pozbawionego chwały. Bowiem Chwała Jego jest jedna - w stwarzaniu rzeczy; tworzenie jest niczym Ciało Boże.

W samym Stworzycielu nie ma nic, co byłoby złe lub haniebne. Są to [bowiem] namiętności, które towarzyszą procesowi tworzenia, podobnie jak rdza [towarzyszy] mosiądzu, a brud ciała. Jednakże ani kowal nie tworzy rdzy, ani rodzice nie tworzą brudu, ani też Bóg [nie tworzy] zła. Kontynuujący stan tworzenia powoduje, że zło rozkwita, niczym wrzód. Z tego też powodu Bóg ustanowił zmianę, aby oczyścić stworzenie z nieczystości.

8. Czyż możliwym by zatem było, by jeden malarz mógł stworzyć niebo, bogów, ziemię, morze, ludzi, zwierzęta, rzeczy nieożywione oraz drzewa, a

³ Mead: „gdyż obydwie są tym samym”

niemożliwym dla Boga by wszystko stworzyć? Cóż za potworny brak zrozumienia i wiedzy odnośnie Boga!

Tacy [ludzie] są pod przedziwnym wpływem, bowiem choć mówią, że są pobożni i śpiewają pochwały Bogu, to nie znają Go w ogóle, gdyż uważają, że nie stworzył on wszystkiego. Co więcej, poprzez swą niewiedzę, winni są nawet większej niezbożności względem Niego, przypisując mu namiętności, arogancję lub niemoc. Bo jeśli nie tworzyłby on wszystkiego, wynikałoby to z arogancji lub niemocy, co jest [myślą] niezbożną.

9. Jedną tylko Bóg ma Namiętność - Dobro, a kto jest Dobry, nie jest ani arogancki, ani bezmocny.

Oto bowiem jest Bóg - Dobro, które ma moc by wszystko stworzyć. I wszystko, co może powstać, zostało stworzone przez Boga – [Tego, który jest] Dobrem i który może wszystko stworzyć.

Jeśli chcesz, możesz poznać w jaki sposób On tworzy oraz jak stworzenie powstaje:

10. Wyobraź sobie wyraźnie i szczegółowo następujący obraz - rolnik sieje nasiona w ziemię; tu pszenicę, tam jęczmień, a gdzie indziej jeszcze inne nasiona. Zobacz tego samego człowieka sadzącego winorośl, jabłoń i inne drzewa.

Dokładnie w ten sam sposób Bóg sieje Nieśmiertelność w Niebie, Zmianę na Ziemi, a Życie i Ruch we Wszechświecie. Niewiele sieje On i łatwo rzeczy te policzyć - są one cztery, a oprócz nich sam Bóg i Stworzenie - w nich wszystko się zawiera.

Tłumaczenie na podstawie:

Mead, G. R. S. *Thrice-Greatest Hermes*. Vol. 2. London: The Theosophical Publishing Society, 1906.

Źródła pomocnicze:

Copenhaver, Brian P. *Hermetica*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Liddell, Henry George; Scott, Robert. *Greek-English Lexicon*. New York: Harper & Brothers, 1883.

Nock, A. D., Festugiere, A.-J. *Corpus Hermeticum. Tome I*, Paris: Les Belles Lettres, 1960.

Salaman, Clement; van Oyen, Dorine; Wharton, William D.; Mahé, Jean-Pierre. *The Way of Hermes*. Rochester, Vermont: Inner Traditions, 2004.

Scott, Walter. *Hermetica. The Ancient Greek and Latin Writings Which Contain Religious or Philosophic Teachings Ascribed to Hermes Trismegistus*. Boston: Shambala, 1993.